

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/19/634

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni vaneminspektor Sergei Miller
Otsuse tegemise aeg ja koht	19.03.2019, Tallinn
Vaide esitamise aeg	11.02.2019 (registreeriti 12.02.2019)
Teabevaldaja	Politsei- ja Piirivalveamet aadress: Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn e-posti aadress: ppa@politsei.ee
Vaide esitaja	XXX e-posti aadress: XXX@gmail.com

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) **jätta vaie rahuldamata;**
- 2) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

XXX (vaide esitaja) pöördus 11.02.2019 Andmekaitse Inspektsiooni (AKI) vaidega Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) tegevuse peale teabenõudele vastamisega seonduvalt.

20.02.2019 esitas inspektsioon PPA-le järelepärimise vaideasjas asjaolude selgitamiseks.

04.03.2019 vastas PPA järelepärimisele.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt märgib vaide esitaja järgmist: *07. septembril 2018 esitas vaide esitaja oma kaitsja vahendusel Politsei- ja Piirivalveametile (PPA) teabenõude (Lisa 1), milles taotles seoses Harju Maakohtu Tallinna kohtumajas menetletava kriminaalasjaga 1-18-6048 muuhulgas alljärgnevat teavet: PPA dokumendihaldussüsteemist DELTA kõik 27.09.2017.a. dokumendi nr. 1.11-5/1013-1 liikumisega seotud logid, millest nähtub dokumendi loomiseks korralduse andmine, delegeerimine, allkirjastamine jne.,*

Nimekiri e-posti listi pohja.ljvk@list.politsei.ee adressaatidest koos ametinimetustega seisuga 21.11.2017.a. Teabenõude esitaja rõhutas esitatud teabenõudes, et eelnimetatud teave on vajalik kriminaalasjas 1-18-6048 (17210000069) tõenditena kasutamiseks.

PPA 14.09.2018 vastusega (Lisa 2) esitatud teabenõudele ei väljastatud PPA poolt teabenõudjale eelnimetatud teavet.

19.09.2018 täpsustas teabenõudja enda nõuet (Lisa 3) ning palus teabenõude punkti 8 käsitleda taotlusena ning vastata selle pikema aja jooksul.

PPA 27.09.2018 vastusega (Lisa 4) täpsustatud teabenõudele keelduti teabenõudele vastamast samadel alustel.

Kuna kriminaalasja 1-18-6048 kohtumenetluse käigus sai tunnistajate ütlustega kinnitust asjaolu politsei poolt 27.09.2017.a. dokumendi nr. 1.11-5/1013-1 koostamisel ja kasutamisel on toime pandud kuritegu s.o. võltsitud kasutamaks nimetatud vaide esitaja isikuandmeid sisaldavat dokumenti süüitõendina vaide esitaja vastu, siis esitas vaide esitaja kaitsja 22.01.2019 PPA-le uue teabenõude (Lisa 5) eelnimetatud teabe väljastamiseks.

PPA 28.01.2019 vastusega teabenõudele (Lisa 6) teabenõudjale taotletud teavet ei väljastatud.

Avaldaja on seisukohal, et soovitud teabe esitamata jätmisega on PPA takistanud teadlikult kaitseõiguse teostamist ning kriminaalasja 1-18-6048 igakülgselt, täielikku ja objektiivset menetlemist.

27.09.2017.a. dokumendi nr. 1.11-5/1013-1 (Lisa 7) näol on tegemist vara üleandmise-vastuvõtmise aktiga, mille üheks pooleks on märgitud vaide esitaja ja teiseks pooleks Hanno Viibus.

Vaide esitaja vabastati politseiteenistusest 04.09.2017 (Lisa 8) ning sel päeval andis ta ka üle tema kasutuses olnud erineva vara (s.h. relva ja erivahendid). Seega ei saanud vaide esitaja olla 27.09.2017 eelmainitud dokumendi üheks pooleks. Avaldaja juhib ka tähelepanu asjaolule, et aktil puudub vaide esitaja allkiri. Dokumendist ei nähtu, et vaide esitaja oleks keeldunud dokumenti allkirjastamisest. Kohtuliku uurimise käigus on tõendamist leidnud, et vaide esitaja viimane viibimine Rahumäe tee 6, Tallinn aadressil leidis aset 04.09.2017.

Seega on nimetatud dokumendi koostamisel kasutatud alusetult vaide esitaja isikuandmeid (nimi ja isikukood), mis tingis ka teabenõude esitamise dokumendi logide väljanõudmiseks, selgitamiseks välja isikud, kes on kokku puutunud nimetatud dokumendiga.

Kriminaalmenetluse seadustiku kohaselt esitatakse tõendid, millele kaitsja kaitseaktis viidanud ning mille uurimist ta kohtuistungil taotleb, kohtule kaitsja poolt. Kaitsja pöördus teabenõuetega PPA poole vaide esitaja kaitsjana kriminaalmenetluses tõendamiseseme seisukohalt tähtsust omava teabe saamiseks.

Oluline on siinkohal märkida, et viimasele teabenõudele vastajaks on PPA sisekontrollibüroo eriasjade uurija Aimar Loeg, kelle poolt on läbi viidud kriminaalasja 17210000069 kohtueelne uurimine ning kriminaaltoimiku koostamine s.h. 27.09.2017.a. dokumendi nr. 1.11-5/1013-1 lisamine toimiku materjalide hulka. Seetõttu esineb põhjendatud kahtlus, et taotletud teabe väljastamist takistatakse eesmärgistatult.

Aimar Loeg on 28.01.2019 vastuses teabenõudele toetunud täielikult PPA 14.09.2018 ja 27.09.2018 vastustele. Aimar Loeg on jättnud tähelepanuta asjaolu, et PPA 14.09.2018 vastuses viidatakse isikuandmete kaitse seadusele (IKS), mis kehtis kuni 14.01.2019.

Seega oleks Aimar Loeg, vastates esitatud teabenõudele, pidanud kontrollima, kas tema poolt esitatud vastus on kooskõlas alates 15.01.2019 kehtiva IKS-ga.

Nii 27.09.2017 kehtinud kui ka praegu kehtiv IKS sätestasid seaduslikkuse põhimõtte, mis kohustas isikuandmeid töötleva seaduslikult ja õiglaselt.

PPA-s 27.09.2017.a. koostatud dokument nr. 1.11-5/1013-1 aga ei ole selle väljenduseks, et vaide esitaja isikuandmeid on töödeldud seaduslikult ja õiglaselt, mis tingis ka kriminaalasja raames teabenõude esitamise dokumendiga seotud logide väljastamiseks.

Samuti ei ole PPA põhjendanud, miks keeldutakse esitamast nimekirja e-posti listi pohja.ljvk@list.politsei.ee adressaatidest koos ametinimetustega seisuga 21.11.2017.a. ja jätkuvalt tuginedes AvTS § 23 lg 2 p 3, kuigi kaitsja palus 20.09.2018 teabenõudes käsitleda teabenõude punkti 8 taotlusena ning vastata sellele taotluse lahendamise korda ja tähtaegu (30 päeva) järgides.

Avaldaja märgib ka seda, et PPA on 14.09 ja 27.09.2018 vastustes esitatud teabenõuetele vaid väljendanud enda keeldumist teabe väljastamisest. PPA ei ole selgitanud, kas nende keeldumine on kategooriline või on teabenõudjal võimalik kasutada teabe saamiseks täiendavaid õiguskaitsevahendeid.

Eeltoodust tulenevalt taotleb avaldaja järgmist:

1. kontrollida ning vajadusel alustada menetlust, kas PPA poolt taotletud teabe väljastamisest keeldumine on õigustatud või õigusvastane;
2. kohustada PPA-d väljastama avaldajale PPA dokumendihaldussüsteemist DELTA kõik 27.09.2017.a. dokumendi nr. 1.11-5/1013-1 liikumisega seotud logid;
3. kohustada PPA-d väljastama nimekiri e-posti listi pohja.ljvk@list.politsei.ee adressaatidest koos ametinimetustega seisuga 21.11.2017.a.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastuses 04.03.2019 nr 1.6-7/10-2 selgitab PPA järgmist: Politsei- ja Piirivalveametile (PPA) 07.09.2018 esitatud teabenõudes on avaldaja XXX (avaldaja) märkinud, et soovib kriminaalasja menetlemisel tõendina kasutamiseks teavet, sealhulgas nimekirja seisuga 21.11.2017 e-posti listi pohja.ljvk@list.politsei.ee adressaatidest koos ametinimetustega. 14.09.2018 esitatud teabenõudes kordab avaldaja oma soovi saada 21.11.2017 seisuga nimekirja e-posti listi adressaatidest koos ametinimetusega.

PPA oma 14.09.2018 ja 27.09.2018 vastustes teabenõuetele on keeldunud teabe väljastamisest (pohja.ljvk@list.politsei.ee adressaadid ja nende ametinimetused) avaliku teabe seaduse (AvTS) § 23 lg 2 p 3 alusel.

PPA-le osutab e-posti nimekirjade haldamise teenust Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (SMIT), kellelt saadud selgituste kohaselt e-posti listide loomine käib läbi kasutajate haldusserveri, milles logitakse ainult kasutajate või gruppide loomise ja kustutamise fakti, aga mitte olemasolevate kasutajate või gruppidega tehtavaid muudatusi. Seega oli teabenõude esitamise ajal 2018. aasta septembris võimalik tuvastada ainult hetkeseis grupipõhiste e-posti listide kohta. E-posti listide ja nende adressaatide tuvastamiseks seisuga 21.11.2017 puudus tehniline võimekus.

Teabenõude täitmiseks vajaliku teabe saamiseks oleks tulnud kaasata andmekeskuse tehnik, serveri administraatorid ja infoturbe ekspert, kes oleksid pidanud taastama kogu kasutajate haldusserveri logi, et sealt siis käsitsi välja selekteerida kõik PPA töötajate kontode loomise ja kustutamise info ning lisaks ka gruppide loomise ja kustutamise info.

Kuna logi säilitatakse kuni üks aasta, siis oleks pidanud PPA saatma nimekirja struktuuriüksuse koosseisu muudatustest, et leida teenistujad, kes viimase aasta jooksul olid lisandunud või lahkunud struktuuriüksusest.

Ühe aasta jagu serveri logi taastamist tähendanuks ka rahalist kulu täiendava serveri kõvaketta vaba pinna saamise näol - uue ketta lisamist serverisse andmekeskuses. Arvestuslikult hinnati sellise tegevuse ajakuluks minimaalselt 2 nädalat ja 100% tulemusest ei saanud garanteerida, sest struktuuriüksused ja serveris olevad kasutajate grupid ei peegelda teineteist.

Eeltoodust lähtudes asus PPA seisukohale, et kuivõrd teabenõude täitmine nõuab taotletava teabe suure mahu tõttu teabevaldaja töökorralduse muutmist, takistab talle pandud avalike ülesannete täitmist ning nõuab põhjendamatult suuri kulutusi, siis on põhjendatud teabenõude täitmisest keeldumine AvTS § 23 lg 2 p 3 alusel.

Lõpetuseks peame vajalikuks märkida, et teabe vajadus võib olla ära langenud tulenevalt vaide esitaja suhtes Harju Maakohtu 28.02.2019 õigeksmõistva otsusega ülalviidatud kriminaalasjas.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Kõigepealt selgitab inspeksioon, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites ning nimetatud teabele juurdepääsu võib piirata üksnes seaduses sätestatud korras.¹

Vaideasja materjalidest nähtub, et kaitsja pöördus teabenõuetega PPA poole vaide esitaja kaitsjana kriminaalmenetluses tõendamiseseme seisukohalt tähtsust omava teabe saamiseks. Lähtudes eeltoodust leiab inspeksioon, et antud juhul on tegemist vaide esitaja kaitseõiguse realiseerimisega, mille raames kogub kaitsja täiendavaid tõendeid KrMS § 297 tähenduses. Seega ei ole antud juhul tegemist teabenõudega AvTS-i mõistes, vaid täiendavate tõendite hankimisega KrMS-i sätete tähenduses. Siinjuures tuleb selgitada, et AKI ei teosta järelevalvet KrMS-i nõuete täitmise üle.

Vaatamata ülaltoodule vastab PPA vaide esitaja pöördumisele kui teabenõudele. Oma vastuses keeldub PPA teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 2 p 3 alusel. Lähtudes PPA selgitustest vastuses 04.03.2019 nr 1.6-7/10-2, nõustub inspeksioon viimase seisukohaga, et antud juhul on tegemist teabe suure mahuga, mis nõuaks teabevaldaja poolt töökorralduse muutmist ja põhjendamatult suuri kulutusi, mis võimaldab keelduda teabenõude täitmisest. Seega ka juhul kui lugeda vaide esitaja pöördumine teabenõudeks AvTS-i mõistes on teabenõude täitmisest keeldumine põhjendatud.

Lähtudes eeltoodust juhib AKI teabevaldaja tähelepanu, et vastavalt AvTS § 15 lõikele 1 teabevaldajal on kohustus selgitada teabenõudjale arusaadavalt teabele juurdepääsu korda, tingimusi ja viise. Teabenõude täitmisest keeldumise puhul on kohustatud teabevaldaja põhjendama eelmainitud keeldumist teabenõudjale AvTS § 23 lg 3 järgi. Siinjuures märgib inspeksioon, et PPA ei ole keeldumist nõuetekohaselt põhjendanud vaide esitajale, kuid tegi eelmainitud 04.03.2019 nr 1.6-7/10-2 vastuses inspeksiooni järelepärimisele, mis on vaide esitajale kättesaadav käesolevas otsuses.

Tuginedes ülaltoodule ning võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet ning vaidemenetluse raames kogutud materjale leiab inspeksioon, et antud juhul puudub õiguslik ajend kohustava haldusakti tegemiseks. Seega jätab inspeksioon vaide nr 2.1.-3/19/634 rahuldamata.

¹ Vt AvTS § 3

/allkirjastatud digitaalselt/

Sergei Miller
vaneminspektor
peadirektori volitusel